

PITANJA I ODGOVORI

UVOD

Mislili smo i nadali se da je prvi proljetni val COVID-19 bio najteži i da se dolaskom ljeta stvari približavaju normalni, nekadašnjem načinu života. Izazovi ljeta bili su dominantniji od naše odgovornosti i ponašanja koji su preporučili epidemiolozi. Brzo se potisnuo strah od nove bolesti, a relaksirano ponašanje odavalo je dojam da je COVID-19 daleko od nas i naših krajeva. I protekom ne tako dugog vremena, od par tjedana, suočili smo s novim brojkama, nažalost troznamenkastim, o broju oboljelih. Sa čuđenjem smo se pitali od kuda sada to, a izgledalo je kako je COVID-19 epidemija u odlasku.

Ponovno se potvrdilo da se primjena preventivnih mjera u ovoj epidemiji mora provoditi dosljedno, kontinuirano i bez izuzetaka. Prateći stanje oboljelih, odnosno broja pozitivnih testiranja po našim županijama, vidimo različite brojeve oboljelih u odnosu na broj stanovnika, očekivana i neočekivana odstupanja. Dnevnom analizom broja testiranih i broja pozitivnih testova, oscilacijama po gradovima i županijama, nameće se zaključak ne samo stručnjaka, već i običnih građana da svi mi možemo bolje.

U vremenu kada je počela epidemija, kada su se stjecala prva iskustva s virusom, bili smo disciplinirani, poštovali smo preporuke epidemiologa "ostanite doma", tjelesnu udaljenost i neophodne higijenske mjere. Stale su tada mnoge gospodarske aktivnosti, prekinula se redovna funkcional-

na nit rada i života. Vlada Republike Hrvatske u tom zahtjevnom vremenu donijela je niz mjera za očuvanje radnih mjesta i pomoć cijelom gospodarstvu i poduzetnicima. Sve državne institucije prilagodile su svoje poslove svojim korisnicima putem raznih komunikacijskih kanala kako bi se minimalizirao broj fizičkih dolazaka u poslovne prostore. I nacionalni osiguravatelj obveznog zdravstvenog osiguranja, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljem tekstu: Zavod), omogućio je svojim osiguranim osobama da većinu poslova odrade bez dolaska u poslovne prostore Zavoda. Također je uvažavajući novonastalu situaciju kada je zdravstveni sustav odrađivao samo najžurnije poslove, kao što su hitna stanja koja ne trpe odgađanje, prioritete liste čekanja i naravno skrb oboljelih od COVID-19 infekcija, omogućio da na trošak Zavoda odrade i zakašnjele periodične i kontrolne preglede za radna mjesta s posebnim uvjetima rada.

U vremenu koje slijedi ostanimo odgovorni, držimo se mjera koje preporučuju naši epidemiolozi, kako bi sa što manje trauma i štete izišli iz ovog burnog vremena, čuvajući živote i zdravlje svojih obitelji, svojih prijatelja i kolega i cijele Lijepe Naše. Trebamo pokazati da to znamo, možemo i hoćemo.

1. Zbog epidemioloških okolnosti tvrtka nije bila u mogućnosti radnike pravovremeno uputiti na periodične liječničke preglede za rad na radnim mjestima s posebnim uvjetima

rada, uključujući i preglede vida za radnike koji pretežno rade na računalo. Velikim dijelom radnici su bili upućeni na rad od kuće, a jedan dio radnika bio je oslobođen obveze rada. Budući da su se radnici postupno vratili na radna mjesta, mogu li se naknadno obaviti periodični pregledi na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje zbog navedenih razloga?

U skladu s obavijesti i odgovarajućom uputom Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod) upućenoj ugovornim subjektima medicine rada, periodični zdravstveni pregledi u sklopu specifične zdravstvene zaštite radnika, koji nisu bili obavljani u propisanim rokovima zbog izvanrednih epidemioloških okolnosti, mogli su se obaviti na teret sredstava Zavoda do kraja mjeseca srpnja ove godine.

Cijeneci dostavljene prijedloge Hrvatske udruge poslodavaca te Hrvatske gospodarske komore, Zavod je naknadno produljio razdoblje u kojem se navedeni pregledi mogu provoditi na teret sredstava Zavoda i to do kraja mjeseca rujna ove godine.

U skladu s navedenim, ako iz opravdanih razloga poslodavac nije bio u mogućnosti radnike uputiti ranije odnosno u naznačenom roku na periodični pregled, može nadležnom regionalnom uredu odnosno područnoj službi Zavoda dostaviti pisani zahtjev za obavljanjem predmetnih pregleda uz odgovarajuće obrazloženje te navođenje imena radnika za koje se traži obavljanje pregleda na teret sredstava Zavoda. Zavod će zahtjev razmotriti u žurnom postupku.

Kada nadležni regionalni ured odnosno područna služba Zavoda, na temelju ocjene o osnovanosti podnesenog zahtjeva, dostavi suglasnost za obavljanje navedenih pregleda na teret Zavoda, poslodavac može odgovarajućom uputnicom (obrazac RA-1) uz naznaku u predmetnoj tiskanici da se radi o periodičnom pregledu, uputiti radnike na navedene preglede, uz predočenje predmetne suglasnosti Zavoda, u kojem će slučaju nadležna ordinacija medicine rada računati za obavljene preglede izravno ispostaviti Zavodu.

2. Jedna od mjera Hrvatskog zavoda za zapošljavanje je i usavršavanje nezaposlenih osoba kod poslodavaca, u koju se uključuju

nezaposlene osobe koje su za vrijeme trajanja takvog ugovora i dalje prijavljene u evidenciji nezaposlenih osoba Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. S obzirom da se dogodila ozljeda polaznika za vrijeme takvog stručnog osposobljavanja, može li poslodavac podnijeti prijavu o ozljedi na radu?

U skladu sa člankom 10., stavkom 1., točkom 3. važećeg Zakona o doprinosima nezaposlene osobe za vrijeme stručnog osposobljavanja ili profesionalne rehabilitacije na koje ih je uputila nadležna služba zapošljavanja obvezno su osigurane za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti prema članku 19., stavku 1., točki 2. Zakona o mirovinskom osiguranju te članku 16., stavku 1., točki 2. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (u daljnjem tekstu: Zakon).

Na temelju članka 16., stavka 2. Zakona te članka 5., stavka 2. i 3. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti (u daljnjem tekstu: Pravilnik), Hrvatski zavod za zapošljavanje u obvezi je za navedene osobe nadležnom regionalnom uredu odnosno područnoj službi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje podnijeti prijavu na tiskanici *T-5 Prijava na obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti* u roku od 8 dana od dana nastanka okolnosti na osnovi kojih postoji obveza osiguranja, kojom prijavom osoba stječe status osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju po toj osnovi.

U slučaju nastanka ozljede postupak utvrđivanja ozljede za ozljedu na radu osoba osiguranih na temelju članka 16. Zakona pokreće, u skladu sa člankom 128., stavkom 2. Zakona, organizator poslova i aktivnosti iz članka 16. Zakona, odnosno u konkretnom slučaju Hrvatski zavod za zapošljavanje, podnošenjem tiskanice prijave o ozljedi na radu, po službenoj dužnosti ili na traženje ozlijeđene osobe.

U skladu sa člankom 40., stavkom 2. Pravilnika, zahtjev za utvrđivanjem ozljede na radu može podnijeti i sama ozlijeđena osigurana osoba.

3. Na temelju zapisnika tijela nadležnog za inspekciju rada utvrđeni su propusti tvrtke

u primjeni mjera zaštite na radu, jer u vezi s događajem koji je rezultirao ozljedom radnika, nije osigurala da padovi s visine budu spriječeni ograđivanjem radnih mjesta na visini dovoljno čvrstim ogradama. Radniku su u postupku pred Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje priznata prava u svezi s ozljedom na radu, a tvrtka je istovremeno zaprimila zahtjev Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za naknadnom štete zbog prouzročenih troškova na ime predmetne ozljede. Koja je pravna osnova ovakvog zahtjeva te koje su posljedice ako se ne postupi u skladu s predmetnim zahtjevom?

Na temelju članka 139., stavka 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (u daljnjem tekstu: Zakon), Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod), obavezan je zahtijevati naknadu prouzročene štete od pravne ili fizičke osobe ako su bolest, ozljeda ili smrt osigurane osobe nastale zbog toga što nisu provedene mjere za zaštitu na radu ili druge mjere za zaštitu građana.

Na osnovi članka 143. Zakona, naknada štete koju Zavod ima pravo i obvezu zahtijevati obuhvaća troškove za zdravstvene i druge usluge te iznose novčanih naknada i drugih davanja koje plaća Zavod.

Ako je, u skladu s utvrđenjima iz provedenog inspekcijskog postupka, poslodavac propustio provesti mjere zaštite na radu te nije postupio u skladu s propisanim obvezama propisa o zaštiti na radu važećih u vrijeme predmetnog događaja, odnosno u konkretnom slučaju postupao suprotno odredbama točke 4.1.4. Priloga II Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme, povezano s nedostatkom zaštitnih naprava za sprečavanje padova odnosno zaštitnih ograda, zbog čega je došlo do pada i ozljeđivanja radnika, Zavod je,

uz navođenje dokaza, u obvezi pozvati pravnu osobu, u skladu sa člankom 148., stavkom 1. Zakona, da u određenom roku naknadi štetu.

Zbog opisanog propusta u primjeni Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme vidljivo je i postupanje poslodavca protivno odredbi članka 44., stavka 1. važećeg Zakona o zaštiti na radu. U skladu s predmetnom odredbom poslodavac je obavezan planirati, pripremati i provoditi radne postupke te razraditi i primjenjivati tehnologiju rada tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika, uvažavajući pri tome najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, a u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima.

Na temelju članka 142. Zakona, Zavod je obavezan zahtijevati naknadu štete u navedenim slučajevima predviđenim Zakonom, bez obzira na to što je šteta nastala isplatom davanja koja kao pravo pripadaju osiguranoj osobi iz sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.

Pri utvrđivanju prava na naknadu štete prouzročene Zavodu primjenjuju se, u skladu sa člankom 146. Zakona, odgovarajuće odredbe Zakona o obveznim odnosima.

Ako pravna osoba kojoj je upućen zahtjev za naknadom štete u mirnom postupku, u naznačenom roku ne naknadi štetu, Zavod tražbinu ostvaruje tužbom podnesenom nadležnom sudu, u skladu sa člankom 145., stavkom 2. Zakona.

Pritom je važno za istaknuti kako svrha normi kojima se uređuju regresni zahtjevi nije isključivo represivne naravi, već pokretanje ovih postupaka ima i svoju sigurnosno-preventivnu ulogu i utjecaj na buduće poštovanje propisa kojima se uređuje područje zaštite sigurnosti i zdravlja radnika na radu.

*Veronika Laušin, dr. med., spec. med. rada
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*